

JAAKKIMAN SANOMAT

Nro 1 - 2007

Vuonna 1906 perustettu jaakkimalaisia perinteitä ja kulttuuria vaaliva pitäjälehti

Maanantaina helmikuun 12. pnä

Jaakkima Lumivaara
Lahdenpohja

www.jaakkimansanommat.net

Jälkipolvet esittäytyvät

Eläinentäyttäjä Markku Natri Sivu 5.

Mitä sukututkimus on?

Aloittaisinko sukututkimuksen? Sivu 4.

Muistelmia Lahdenpohjasta

Marja Huoviala muistelee Sivu 7.

Vaneritehtaan tyttöjä.

Lähde kotiseutumatkalle Laatokan rannalle

Monia mahdollisuuksia! Sivu 12.

Laskiaista vuonna 1924 (kuva Jaakkiman Sanomien arkistosta).

Kyläkirjoissa on kuvattu runsaasti talven huveja. Varsin suosittuja olivat hiihtokilpailut, joista voitettiin pokaaleja. Kilpailtiin joko oman kylän tai koulun oppilaiden kesken tai varsin usein koulujen välisinä kilpailuina. Mäkeä laskettiin kelkoilla ja omatekoisilla suksilla, luisteltiin omatekoisilla luistimilla Laatokan tai kotilammen jäällä. Kuvaavia poimintoja muutamista kyläkirjoista.

Lipo, lipo liinaa, pitkii pellavi!

Saat opetella ise tekemää!

Sukset ja suksisauvatkin tehtiin ihte kotona. Suksisauvaksi sopi kuusen näre tai paju tai haapa - se oli paras, kun se oli köykäsin. Sompia tehtiin katajasta, ensin kiekko, sitte siihe nahkat ristiin, neulottiin ne kiinni ja risteyskohtaan reikä - ja siinähan se oli.

Minä tein suksinkin ihte. Alkuunhan isä teki ne, mutta ku niitä alko mennä usein poikki, niin se sano, että "saat opetella ise tekemää". Kesällä käytiin kaatamassa sopivat koivupuut. Isä veisti ne ensin lankeiksi, ja ne oli sitte kesän kuivumassa. Talvella oli hyvä veistää niitä. Uurnahöylän hain mummolasta lainaksi, että sain ajettua uurnatkin. Tein kerran kahet suksit yhtä aikaa, rinnakkain. Äitihän se sano että "teeppä toiset oikein paksut". Jätin sitte ne toiset sentin paksuksi siitä, mistä kärki taipuu, ja toiset tein ohkasiksi. Ne paksut jäykät suksat katkes heti seuraavana päivänä, mutta niillä ohkasilla hiihin pitkään. Ne kurvas ojan pohjastaki, ettei mittään.

Suksen nokka taivutettiin niin, että se hauvutettiin ensin kuumassa veessä saunan paassa - tai tunkiossa paskasa, mutta siitä tahtoi vaan tulla niin ruskia jälki! Se haju kyllä kerkes haihtua. Rakset täyty tehdä, mutta tuo mänttiremme oli hyvin suosittu, sille piti tehdä vain se kolo (mäystimet). Ei se mikään ropleemi ollut se suksenteko. Isän tekemät kengät oli hiihtäissä, pakkohan nekin oli kotona tehdä. Kaupasta ostettiin vain sokeri ja kahvi.

Arvi Ahokas
Harvion kyläkirjassa

Ensimmäiset sukseni

Olin vielä niin pieni, etten edes itse muista tätä tapahtumaa, mutta

isoäitini on sen kertonut minulle. Veljeni tekivät minulle ensimmäiset sukseni tynnyrin laudoista. Ne kiinnitettiin pahvinauloilla sukkiini, ja menoksi vain joenpenkan mäkeen! Joen jäällä oli hyyhämäistä vettä, johon tietysti tupsahdin. Suksien irrottaminen oli hankalaa, sillä piti avata sukkanauhut ja potkia määrät sukat suksineen jalasta. Sinne jäivät "pässinpökkimät", kun olin juosta kipitellyt paljain jaloin tupaan!

Kirsti Hämäläinen (s. Pakkanen)
Kumolan kyläkirjassa

Kilpahiihtoa Kuhkaalla

Veljeni Viljo toi meidät hiihtäjät hevosskyydillä koululle. Kauton Toivo oli opettajien apuna aikoja ottamassa. Suurikokoinen herätyskello oli ajanottovälineenä. Kun kilpailut oli suoritettu, mentiin luokkaan, jossa tulokset kirjoitettiin taululle. Sillä kertaa kohdallani se oli mieluista luettavaa, koska olin voittanut oman sarjani. Sitten olikin vielä jännitettävä, että mikähän se palkinto mahtaa olla. Se nimittäin oli tarkoin varjeltu salaisuus. Jos oikein muistan, niin palkintojen jako aloitettiin alemmista sarjoista. Näin ollen sain palkintoni ensimmäisenä. Nyt salaisuus paljastui, se oli komeilla heloilla koristeltu kynänteroituspuukko. Palkinnon arvoa lisäsi suuresti, kun veljeni Viljon lisäksi tulivat suoritusani kehumaan paikalla olleet aikuiset. Lienen ollut niin innoissani, että aikuiset hyväntahtoisesti halusivat lisätä hyvää mieltäni.

Pentti Härkönen
Kuhkaan kyläkirjassa

Talvileikkiä Kukkolan ryhmässä

Muistikuvani mukaan minun ja sisareni Astan talvet ennen kou-

luunmenoa olisivat kuluneet mäenlaskussa. Ahokkaan Martti oli samanikäinen ja usein mukana. Syys-talvella, lahden jäädyttyä tarpeeksi, isä tai Viljo-veljeni teki jälle "vipukelkan". Joskus keväthankien aikana isä ja äitikin innostuivat meidän ja ryhmän isompien lasten kanssa mäenlaskuun oikein isolla reellä, johon mahtui koko mäkiporukka.

Anneli Oksala (s. Julku)
Kumolan kyläkirjassa

Kahvikekkerit lumilinnassa

Liekö sopivaa paljastaa, että papitkin heittäytyivät joskus leikkimielisiksi. Isän apulaisista viimeinen, Matti Kohonen rakensi kanssani elämäni komeimman lumilinnan pappilan pihalle. Siihen tehtiin kattokin, ikkunoihin puotipaperista leikellyt pitsiverhot sekä valaistukseksi tietenkkin pari kynttilää. Linna oli kaksiosainen ja niin suuri, että aikuinenkin mahtui sinne kontalleen, ja se oli mainio kahvikekkereiden pitopaikka nukeillen. Lapsesta oli ihmeellistä, että aikuinenkin uskalsi ja halusi tulla leikkiin mukaan.

Anna-Liisa Norrgård (s. Louhelainen)
Kumolan kyläkirjassa

Saiputmyrkkypurkissa mönjää

Metsämiklin Innasessa hiihtivät pojat aikanaan menestyksekkäästi kilpaa, eikä tarvinnut tyttöjenkään hävetä taitojaan. Suksen pohjaan tehtiin kuurnahöylällä uurre eli olas ja suksat tervattiin. Suksien pohjassa käytettiin myös omatekoisia, itse kehiteltyjä voiteita. Artturi Innasen mukaan voiteet kyllä tehostivat luistoa, mutta myös keräsivät kaikki roskat suksien pohjaan, niin että "ne ol lopulta ku siilin selkä".

"Se ol pitovoije". Muut vielä utelivat, mitä siihen tuli. Tervaa

piti olla ensimmäiseksi, kynttilää, tuoretta pihkaa ja kumiliimaa. "Ite keittivät tervaa ja kumteräsuappaan kantalappuja pilkottiin pieniksi ja sulatettiin. Ei se kanta sulanu ihan pienellä valkeella, täyty olla levy ihan tulipunane. Saiputmyrkkypurkissa keitettiin sitä mönjää hellan päällä. Sellane savu ol tuvassa, että heikompi ois pyörtyny".

Innasan sisarukset Kerttu ja Artturi
Metsämiklin kyläkirjassa

Laskiine eli laskiainen

Laskiissuntai eli laskiassunnuntai toki merkitsi "laskeutumista kohti pääsiäistä", mutta harvoinhan sitä tavallinen maallikko taisi näin syvästi ajatella.

Mutta laskiassena oltiin paljon laskiassunnuntai. Siellä oli sitten koko perheväki, jos suinkin mahdollista. Oli kerätty mäkeen kaikki suksat ja vesikelkat sekä reslaareet, suahkareet, vieläpä parirekien etu- ja takareki olivat käytössä. Sopivaan mäkeen, jollainen kotini maastossa oli, koontui nuorta väkeä, kouluikäistä ja vanhempaa, niin että mäki suorastaan kuhisi. Olivat siellä silloin todella perheen kaikkein vanhimmatkin huvia tekemässä. Kaikilla oli hauskaa. Tehtiin "akkoja", vaikka niitten saaminen saattoikin merkitä pellavalakoa ensi tulevana kesänä. Ja mikä merkittäväntä, jos sai toiselle tehdyksi sellaisen mäen, ettei hän pystynyt siitä ilman "akkaa" selviämään, jäi ikuisiksi "akaksi".

Reino Karesola
Miklin kyläkirjassa

Lipo, lipo liinaa, pitkii pellavi! on mäenlaskija toivotus laskiassena, sen sanotaan edistävän pellavan satoa.

Lähde: SKS:n kansanrunoarkisto/
Ss. Pellikka <http://finlit.fi/skvv>